

Seuraavana päivänä, heti aamuvarhain, Tampereen pohjoispuolelta tulevien junat vierivät kaupunkiin. Leo seurasi sivusta, kun kaksi puolustusvoimien autoa ajoi paikalle. Yleisesikuntapäällikkö Wallenius adjutantteineen nousi autosta ja riensi vastaan, kun lapuanliikkeen johto Vihtori Kosola, Vihtori Herttua ja Iivari Koivisto astuivat alas junasta. Kosola näytti tyylikkäältä ja kaupunkilaiselta vaaleassa kesäpuvussa ja lierihatussa. Wallenius ohjasi troikan autoihin. Menivät kuulemma pääministeri Svinhufvudin luo sopimaan marssin tavoitteista.

Etelä-Pohjanmaan junassa saapui lähes tuhatviisisataa marssijaa, jotka ensi hämmennyksen jälkeen levittäytyivät Hesperian puistoon.

Seuraavina saapuivat savolaisten ja karjalaisten junat. Kaupunki täyttyi jäyhistä miehistä, jotka näkyivät poikkeavina kaupungin katukuvassa.

Nyt kun Leo oli paremmin selvillä, mitä kulissien takana tapahtui, hän oli tyytyväinen, että marssin alkuperäistä suunnitelmaa oli muutettu. Marssijat eivät yöpyisi Helsingissä, vaan lähtisivät jo samana iltana takaisin. Oli pelätty, että maakunnan miehet saattaisivat kommunistivihassaan käydä yöaikaan paikallisten kommunistien kimppuun. Mikäli Sakerin kertoma piti paikkansa, ratkaisu ei ollut lainkaan turha.

Leo olisi ehkä ollut rauhallisempi, jos olisi kuullut, että kaappauksen uhkaa vähentääkseen hallitus oli antanut marssiaamuna lepyttelevän julistuksen: *Hallitus ilmaisee omaksuvansa samat isänmaalliset pyrkimykset, joiden velvoittamina talonpoikaiskulkueeseen osaaottavat tuhannet kansalaiset ovat tänne saapuneet...*

Lapuan liikkeen johto vastasi, että valtuuskunta on hy-

väksynyt seuraavan julkilausuman:

Lapuan liikkeen johto, joka on julkilausunut, että kommunismi Suomessa kaikissa sen ilmenemismuodoissa on tuhottava, jää odottamaan, mihin tuloksiin hallituksen toimenpiteet ja lainsäädäntötyö kommunismin hävittämiseksi isänmaastamme johtavat, ja on liikkeen johto edellyttäen, että toimenpiteet ovat pikaisia, sitä mieltä, että kommunisteihin kohdistuvat yksityiset estämistoimenpiteet nyt on lopetettava.

Leo oli saanut ukaasin olla aamulla paikalla avustamassa saapujia. Hän oli mukana ohjaamassa marssijoita ruokailupaikalle, jossa lotat tarjosivat heille aamiaisen. Tahdin määräsi Eva Tigerstedt, os. Donner, hyvinkääläinen Lotta-vaikuttaja Ahdenkallion kartanosta.

Puistosta siirryttiin Töölön pallokentälle. Leo seurasi, kun upseerit ohjasivat tuhannet miehet etukäteen tehtyjen suunnitelmien mukaiseen järjestykseen.

Marssijat ryhmittäytyivät maakunnittain ja alueittain rykmentteihin, pataljooniin ja komppanioihin. Vaikka marssista oli puhuttu suojeluskuntain marssina, niin suojeluskuntapukujen käyttö oli kielletty. Pallokentälle levittäytyi varsin kirjava joukko hikisiä miehiä, jotka jäivät seisomaan auringon paahteeseen ja joiden hihoja koristivat yhtenäiset sinimustat nauhat. Leo tunsu, kuinka kainalot alkoivat hikoilla, vaikka hän oli hakeutunut koivun varjoon.

Marssin esikuva oli Leon mielestä selvä. Mussolini oli mustapaitoineen marssinut Roomaan, pakottanut heikon hallituksen eroamaan, palauttanut järjestyksen omilla ehdoillaan. Pallokentän joukko näkyi hetken mustapaitaisena Leon kuvitelmissa. Nuo miehet tekisivät kaiken, mitä Kosola käsikisi. Tuskin monikaan heistä ymmärsi syvemmin fasismin ideologiaa, mutta ulkoisena esikuvana se oli sopiva.

Leo seurasi sivusta kutsuvierasaition täyttymistä ja piti samalla silmällä omaa kaistalettaan, ettei levottomuuksia pääsisi syntymään. Kosolan tueksi häntä ei ollut pyydetty eikä hän nähnyt tämän lähettyvillä ketään, jonka hän voisi kuvitella turvamieheksi. Ehkä ne kaksitoistatuhatta olivat riittävä turva.

Leo havaitsi joitakin kyräileviä ryhmiä kentän laidoilla ja mietti, aikoivatko he järjestää levottomuuksia. Hän uskoi kuitenkin, että ympäristöön sijoitetut poliisi- ja sotilaspartiot pystyisivät takaamaan järjestyksen säilymisen.

Puheen kohina täytti alueen. Tilaisuuden alku viipyi. Miehet liikkuiivat levottomina. Leo kuvitteli, mistä he puhuivat. Varmaan kuumuudesta ja siitä, miksi tilaisuus ei jo ala, että päästäisiin varjoon. Sitten kentällä alkoi kuulua laulua, aluksi vain muutaman miehen laulamana. Lopulta koko miesjoukko teki tiettäväksi sisäiset tunteensa. *Ken on syntynyt lakeilla Pohjanmaan... hän ei leppyä saa, ei väistyä saa. Vaviskaa, vaviskaa!*

Rajuista sanoista kumpusi pidätelty uhka, jonka joukkovoima sinkosi toisinajatteleville haasteeksi. Leo vilkaisi kelloaan. Se oli kaksitoista.

- Istukaa, kajahti kaiuttimista Vihtori Kosolan kantava ääni.

Miehet istuivat Pallokentän nurmelle. Kun väki rauhoitui, mikrofonin ääreen astui rovasti Kares. Palavahenkinen, isänmaallisuutta tiheä puhe sai yleisön antamaan väliap-lodeja.

- Me vaadimme, että uskontoa ja Jumalan pelkoa ei tässä maassa saa rienata...

Hartauden päätyttyä kuului huuto:

- Kosola esiin!

Huuto toistui ja siinä oli yhä enemmän voimaa, kunnes lopulta se kuului tuhansista kurkuista.

Kun Vihtori astui joukkojen eteen, häneen tartuttiin, häntä heitettiin ilmaan ja kannettiin pitkin Pallokenttää miesten harteilla.

Väristys kävi Leon kehon läpi. Kritiikki, joka oli nostanut päätään iskuryhmien harjoittaman väkivallan vuoksi, peittyi innostuksen alle. Hän oli karjumassa tuhansien mukana eläköön-huutoja Kosolalle ja isänmaalle.

Äkkiä hän tajusi, kuinka vähän ärsykettä olisi tarvittu, että hurmioon joutuneet miehet olisivat panneet koko kaupungin sekaisin.

Ei ollut epäilystäkään, kuka oli sillä hetkellä kansanjoh-

ja ja kommunismin vastaisen kansannousun kärkihahmo. Kosola oli nyt siinä asemassa, jota Leo oli ajatuksissaan tälle ennustanut heti Lapuan haastejuhlien jälkeen.

Marssi Senaatintorille alkoi. Tuhannet rytmikkäät askeleet toivat Leon mieleen kevään 1918 voitonparaatin samalla paikalla. Mannerheim tepastelevan ratsun selässä, perässä voitokas talonpoikaisarmeija.

Nyt joukot ryhmittäytyivät maakunnittain kylttejä kantaen. Etunenässä astui Lapuan liikkeen valtuuskunta, heti takana eteläpohjalaiset. Leo seurasi marssijoiden tuimia ilmeitä. Niillä näkyi edelleen pallokentällä saavutettu henkinen tila. Ei arkuutta, vaan omanarvontuntoa ja uhmaa: *Orjuus pois, taikka menköön henki, niin kuin on mennyt isienkin...* Ei arkuutta ei pelkoa, vaikka Helsinki oli useimmille täysin vieras, ja yksin tulleelle se olisi jopa pelottava.

Suurkirkon rappusille kokoontui Lapuan liikkeen johtoa, kutsuvieraita, poliitikkoja, korkeita virkamiehiä ja ulkomaiden lähetystöjen edustajia. Pääministeri ja maan hallitus saapuivat, Mannerheim Petter Forsströmin autossa. Viimeisenä saapui presidentti Relander. Leo seurasi väkijoukossa, kun Kosola otti vastaan tuhannet eri puolilta maata saapuneet marssivat miehet. Kosola seisoivat valtion johdon rinnalla tasa-vertaisena.

Virsiä ja rovasti Väinö Malmivaaran pitämää hartausta seurasi Vihtori Kosolan puhe. Leon sydän takoi vimmatusti, kun puhujapöytä nousi kansanjohdaja ei löytänytään Donnerin kanssa kirjoittamaansa puhetta. Mutta eversti Talvela vei Vihtorille kaksoiskappaleen.

- Kun Suomen vapaussota vuonna 1918 oli käyty ja voitokas talonpoikaisarmeijamme vakain mielin marssi pääkaupunkiin tälle samalle aukiolle päättämään isänmaan vapauttamisen suuren työn, luulimme kaikki, että maa nyt oli ainaiseksi pelastettu veriviohollisemme ryssän ikeestä ja että kansamme perivioholliseen liittynyt, vertatihkuilla punaopeilla harhaanjohdettu, isänmaataan vastaan kapinoiva työväestön osakin jo oli saanut riittävän havainto-opeituksen siitä, mikä isänmaan petturin kohtalo on aina lopuksi oleva...

Puhe päättyi loppuhuipennukseen. Oikea käsi kohotettuna Kosola lausui vakavan varoituksen: - *kommunismi on Suomesta tuhottava, me emme tule taistelustamme luopumaan ennen kuin tämä sanamme on viimeistä piirtoa myöten toteutettu!*

Kansa ratkesi hurraamaan. Vihtori otti vastaan kansan suosionosoitukset vakaana ja luotettavana. Kukaan ei epäillyt, ettei tämä juureva mies seisoi sanojensa takana. Leo tajusi, että se arkipäiväinen Vihtori Kosola, jonka seurassa hänkin oli saanut viettää aikaa, oli nyt jotain suurta. Suurempaa kuin monet hänen rinnallaan seisovat valtion johtohahmot.

Presidentin myötäilevä puhe päättyi kolminkertaiseen eläköön-huutoon ja Maamme lauluun.

Se oli huippuhetki. Mutta mitä se merkitsi? Antoiko se Kosolalle valtaa toimia myös jatkossa miten halusi? Kenellä oli valta tästä lähtien?

Presidentti pyysi Kosolaa mukaan autoonsa. Kansanjoukon hurratessa maan kaksi vaikutusvaltaisinta miestä ajoivat yhdessä Senaatintorilta.

Kaappausyritystä ei tarvittu. Kosola oli jo suuri. Leo uskoi, että silloin lausuttu sana olisi tehnyt Kosolasta diktaattorin.

Leon verkkokalvolle jäi kuva Kosolasta, käsi roomalais-tervehdyksessä: *Viimeistä piirtoa myöten!*